

WWF-Norge
Postboks 6784 – St. Olavs plass
0130 Oslo
Org.nr.: 952330071MVA
Tlf: 22 03 65 00
wwf@wwf.no
www.wwf.no
facebook.com/WWFNorge

Klima- og miljødepartementet
Postboks 8013 Dep.
0030 Oslo

09.12.2016

rwaagaard@wwf.no

WWF hørings svar til Lov om klimamål (klimaloven)

WWF takker for muligheten til å kommentere på regjeringens forslag til klimalov i denne høringsrunden.

Vi mener at det lovforslaget fra regjeringen ikke er tilstrekkelig for å gi en forutsigbar omstilling til lavutslippssamfunnet. WWF har derfor laget endringsforslag som styrker klimaloven setter den i stand til å møte de faktiske klimautfordringene vi står ovenfor. Vårt forslag til klimalov vil også bidra til at Norge følger opp grunnlovens § 112 og våre internasjonale klimaforpliktelser.

WWFs alternative klimalov inneholder fem kapitler og 14 paragrafer som er nærmere forklart i dette høringsinnspillet. Vi har fått bistand til lovtekstutformingen fra professor Hans Christian Bugge fra Institutt for offentlig rett ved Universitetet i Oslo.

I dette høringsforslaget har vi også integrert og kommentert anmodningsvedtaket som følge av budsjettavtalen mellom regjeringspartiene, Venstre og KrF.

Innledning

Konsekvensene ved ikke å nå klimamålene verden har forpliktet seg til er så dramatiske at det truer grunnleggende menneskerettigheter og forstyrrer økosystemer og føre til konsekvenser vi knapt kan forstå. Dette er viktig å ha som bakteppe når Norges klimamål og klimalovens innretning skal fastsettes.

Når verdenssamfunnet har blitt enige om at det skal arbeides for å begrense den globale gjennomsnittstemperaturen til 1,5 grader, må alle nasjoner bidra så raskt så mulig med substansielle utslippskutt. Verden er i dag svært langt unna en klimainnsats som kan føre til at dette målet nås. Ulike land og stater har meldt inn nasjonale bidrag til FN på utslippsreducerende tiltak. I følge Climate Interactives Climate Scoreboard vil det som til nå er meldt inn vil føre til en global oppvarming på mellom 3,5 grader celsius dersom alle innmeldte tiltak gjennomføres. Alle må gjøre mer, og Norge må ta sin del av ansvaret.

Klimautfordringen er langsiktig og omfattende. Grunnlovens §112 gir norske borgere en rett til et miljø som sikrer helse, en natur som opprettholder produksjonsevne og mangfold, og plikter staten å følge opp disse rettighetene. Dette kan oppnås gjennom en klimalov som lovfester klimamål og et styrings- og rapporteringssystem mellom regjering og storting for oppfølging av klimamålene.

Norsk klimapolitikk har fram til nå vært preget av at nasjonale klimamål ikke har blitt fulgt opp med tilstrekkelige tiltak for å nå målene, og at det i stor grad er valgt fleksible mekanismer for å godskrive norske utslippskutt utenfor Norges grenser. Regjeringens forslag til klimamål for 2050 er svært vagt, mens klimamålet for 2030 bygger på innmeldt mål til Paris-avtalen og forutsetter at praksisen med å benytte seg av fleksible mekanismer fortsetter.

Mangel på systematisk oppfølging har i lang tid skapt en usikkerhet og redusert insentiver for å bidra med årlige utslippskutt fra ulike deler av samfunnet. WWF mener at det kreves langt mer enn en skjønnsbasert beskrivelse av mulige typer tiltak, slik at prioriteringer mellom ulike tiltak kan gjøres på et tilstrekkelig beslutningsgrunnlag. I regjeringens bakgrunnsdokument til klimaloven vises det blant annet til at utslippsbaner ikke trenger å forstås som konkrete og tallfestete tiltak: *«Baner og type tiltak kan derfor ikke oppfattes som mål eller planer, men som en illustrasjon på en mulig vei. Detaljeringsnivået i rapporteringen, herunder omtalen av utslippsbaner og tiltak, vil måtte tilpasses etter behov og dermed kunne variere fra år til år ut fra hva som anses hensiktsmessig.»* En slik løsning vil ikke gi de tydelige signalene beslutningstakere og samfunnsplanleggere trenger. Her må regjeringen lære av Oslo kommune og bli like gode til å telle CO₂ som å telle penger. Det er krevende å legge frem mange tall, men det gjør det enklere å forstå helheten og identifisere gode tiltak.

Etter at Norge i Meld. St. 13 (2014-2015) fastsatte ambisjonsnivået for 2030 i en felles løsning med EU, har all debatt om klimatiltak som ikke gjelder transportsektoren så godt som stilnet hen. WWF savner debatten om tiltak i alle deler av samfunnet, for å styrke Norges konkurransekraft og velferd for fremtidige generasjoner. Vår bekymring er at mangelen på konkrete målsetninger om nasjonale utslippskutt i alle sektorer svekker vår nasjonale omstillingsevne både på kort og lang sikt.

Ekspertgruppen for Grønn konkurransekraft anbefalte at vi må prioritere å investere i utslippskutt i Norge for å sikre økt verdiskaping og økonomisk omstilling. *«Utvalget anbefaler norske politikere å sette mål om å redusere ikke-kvotepliktige nasjonalt med opp mot 40 prosent. Forutsigbare mål om reduserte utslipp legger til rette for innovasjon, investeringsvilje og langsiktig næringsutvikling.»* *«For å få dette til må teknologiutvikling og implementering av ny teknologi forseres i et marked som i dag ikke er villig til å betale mer for grønne løsninger. Det vil kreve en ny dynamikk mellom myndigheter og næringsliv.»* WWF mener en styrket klimalov vil introdusere en slik ny dynamikk fordi den vil fastsette langsiktige og forutsigbare rammer for næringslivet og skape insentiver til tidlige investeringer i nye lavutslippsteknologier og løsninger.

For å bidra til optimismen og innsatsviljen som ulike bransjer har signalisert i forbindelse med arbeidet med grønn konkurransekraft, er det behov for gode styringsverktøy som viser retning for mål og utvikling av klimagassutslippene. Mangel på tiltak som styrer norsk industri og næringsliv mot lavutslippsteknologier kan føre til at Norge blir akterutseilt i å ta en posisjon i et globalt marked som retter seg mot teknologiene og varene som trengs i et lavutslippssamfunn.

Norsk klimapolitikk bygger i stor grad på to sektorovergrepene virkemidler: avgifter og EUs kvotesystem EU ETS. Norge er derfor helt avhengig av at disse virkemidlene fungerer godt dersom Norge skal få omstilt industri og næringsliv til et lavutslippssamfunn. De siste årene har et svært stort overskudd av ubrukte kvoter på det europeiske markedet gjort at kvoteprisen er svært lav, og i praksis ikke fungert som en katalysator for å utløse klimatiltak i Norge, noe som underbygges av en forskningsrapport fra SSB¹. Ut fra signaler fra foreløpige EU-avstemminger for EU ETS 2020-2030, ser det ikke ut til at EU vil gjøre de nødvendige tilstramminger som skal til for å få kvotesystemet til å fungere tilstrekkelig i neste tiårsperiode². I tillegg til ønsket om å styrke egen konkurransekraft og verdiskaping, er nok dette noe av bakteppet på hvorfor vi ser at flere land, nå senest Tyskland³, vedtar nasjonale utslippsmål også i kvotepliktig sektor.

Norge var tidlig ute med å innføre en CO₂-avgift for petroleumssektoren som stimulerte til teknologiutvikling og nyskaping. Det gjorde at Norge i en periode var verdensledende på karbonfangst- og lagring, samt andre energibesparende og utslippsreducerende prosesser og teknologier. Dagens system som kombinerer CO₂-avgift og kvotepris stimulerer ikke lenger til slik utvikling og svekker vår evne både til å nå klimamålene og sikre ny verdiskaping. Utstrakt bruk av fleksible mekanismer slik regjeringen legger til grunn i sitt lovforslag, fremfor ytterligere investeringer i utslippskutt på norsk territorium, er ikke annet enn en investering i andre lands konkurransefortrinn fremfor våre egne.

WWF mener derfor at alle utslipp på norsk territorium må være grunnlaget for vurderingen om klimamålet for 2050 er oppnådd. Et lavutslippssamfunn i 2050 tilsier at Norge skal bli et samfunn med svært lave fysiske utslipp. Det er derfor vanskelig å forstå hvordan dette kan harmonere med regjeringens vurdering i bakgrunnsdokumentet om at fleksible mekanismer kan benyttes for å nå det lovfestede klimamålet i 2050.

WWF anerkjenner at det kan være krevende å etablere lovbestemmelser som fastsetter sanksjoner ved manglende måloppnåelse i en lov som dette. Men, det er et stort sprang derfra til å aktivt lovbestemme at det *ikke* skal være mulig å sanksjonere lovbrudd. Regjeringen skriver i sitt lovforslag at klimaloven ikke skal etablere noen rettigheter eller plikter for private som er

---

¹ SSB, Discussion paper nr 833, 2016, The impacts of the EU ETS on Norwegian plants' environmental and economic performance

² WWFs viktigste krav for å styrke EU ETS: http://wwf.panda.org/wwf_news/?280970/European-Parliament-must-vote-for-an-EU-ETS-that-works-for-the-climate

³ Tysklands klimahandlingsplan 2050, <http://www.klimaschutzplan2050.de/en/>

ment å kunne håndheves ved søksmål for domstolene. WWF mener at vi ikke kan ha en lov hvor regjeringen lovfester seg bort fra økte ambisjoner i klimapolitikken.

Regjeringen har beskrevet sitt lovforslag som en rammelov på klimaområdet. Det er imidlertid uklart hva dette forslaget skal sette rammen for, all den tid forslaget ikke forholder seg aktivt til allerede eksisterende lovverk og reguleringer som påvirker klimagassutslippene. Stortinget har i vedtak 476/2015 bedt regjeringen om å gjennomgå eksisterende lovgivning som kan ha betydning på klimaområdet, og eventuelt foreslå, der hvor det ansees som hensiktsmessig for klimaarbeidet, en samordning og overbygging av lovgivningen på klimaområdet. Dette avvises av regjeringen, samtidig som den peker på at klimaloven kan gi den overbygningen som stortinget etterspør. WWF mener at hensynet til klima i dagens lovverk kan styrkes på mange områder. Blant annet har Hans Christian Bugge nylig gjort en gjennomgang av Plan og bygningsloven og beskrevet hvordan den kan brukes til å ta klimahensyn. Vi ser at dette vil være et stort arbeid, og anbefaler derfor at det også settes ned en klima- og miljøkommisjon som har til hensikt å fremme vekting av klima og miljøhensyn i dagens lovverk, med en ny klimalov som ramme.

WWF-Norge har lenge arbeidet for en norsk klimalov og vil med dette høringsbrevet legge fram et helhetlig forslag til ny klimalov som vi har utarbeidet i samarbeid med professor Hans Christian Bugge fra Institutt for offentlig rett ved Universitetet i Oslo. Forslaget bygger på regjeringens forslag men er vesentlig bygget ut slik at det har 5 lovkapitler og 14 paragrafer. I høringsvaret vårt videre går vi nærmere inn på hver paragraf og synliggjør forskjellene mellom vårt og regjeringens forslag.

Nærmere om WWFs forslag til en norsk klimalov

Lovforslaget adresserer de reelle klimautfordringene vi står overfor.

Kapittel I. Formål, virkeområde mv.	5
Kapittel II. Alminnelige bestemmelser om klima	8
Lovkapittel III. Styrings- og rapporteringsmekanismer.....	11
Lovkapittel IV. Oppfølging og kontroll.....	17
Lovkapittel V. Avsluttende bestemmelser	18

Kapittel I. Formål, virkeområde mv.

Lovkapittel I tar for seg formål, virkeområde og definisjoner av sentrale begrep i klimaloven.

Nærmere om § 1 Formål og virkeområde

Regjeringen foreslår i § 1 annet punktum en setning som sier at «*det legges til grunn at en ambisiøs politikk nasjonalt må være fornuftig i en global sammenheng.*» WWF mener annet punktum framstår som unødvendig, eller i for stor grad framstiller nasjonale utslippsreduksjoner som ufornuftige. Setningen harmonerer dårlig med ambisjonene om at Norge skal være et foregangsland i miljøpolitikken. Det er en defensiv holdning til klimapolitikken om Norge utelukkende skal avvente hva andre land gjør, og passivt tilpasse seg krav som følger av internasjonale avtaler. Det vil gi et uheldig signal å lovfeste en setning som indirekte impliserer at utslippskutt i Norge er ufornuftige. WWF foreslår derfor å styrke § 1, annet punktum.

Klimalovens formål angir hvordan staten skal følge opp Norges forpliktelser under FNs klimakonvensjon. Klimaavtalen fra Paris peker på at alle land skal ha nasjonale strategier for å redusere utslipp. Klimaloven må være et overordnet styringsverktøy som er bindeleddet mellom de internasjonale forpliktelsene som følger av Paris-avtalen og nasjonal oppfølging. Eksempler på dette er at de nasjonale femårige strategiene og eventuelle oppdateringer av klimamål som følger av Paris-avtalen, må gjenspeiles i nasjonale handlingsplaner og karbonbudsjetter. For å tydeliggjøre substansen i de overordnede klimaforpliktelsene fra Paris-avtalen foreslår WWF at det legges til et nytt annet ledd i § 1 som referer til togradersmålet, og ambisjonen om å nå 1,5 grader, samt behovet for trinnvise nasjonale reduksjoner.

I regjeringens lovforslag §1 tredje punktum står det at «*loven omfatter de klimagasser og kilder til utslipp og opptak som omfattes av FNs Klimakonvensjon*». WWF-Norge støtter denne definisjonen av virkeområde til loven, og vil presisere betydningen av konsistent, tydelig og transparent klimarapportering for økt tillit mellom land som er forpliktet av Paris-avtalen.

WWF foreslår at nytt annet ledd i § 1 skal lyde:

«Loven skal bidra til at staten oppfyller sine internasjonale klimaforpliktelser og herunder,

- a) *bidrar til at økningen i den globale gjennomsnittstemperaturen holdes klart under 2 grader celsius, og at det arbeides for å begrense den til 1,5 grader,*
- b) *gjennomfører og rapporterer trinnvise reduksjoner i nasjonale utslipp i samsvar med Norges forpliktelser under FNs klimakonvensjon.»*

Nærmere om ny § 2 Definisjoner

Regjeringen har i sitt forslag til klimalov ikke foreslått en eller flere paragrafer som definerer sentrale begreper i loven. I forslaget til bruker regjeringen begreper som er uklare og egnet til å skape forvirring om ambisjonsnivået i klimapolitikken. For å gjøre klimaloven mer tydelig og for å unngå uklarhet i hva som ligger i de forskjellige begrepene i loven, forslår WWF en ny § 2 definisjoner.

Nærmere om § 2 bokstav a, definisjon av lavutslippssamfunn

I sitt forslag til klimalov definerer ikke regjeringen begrepet lavutslippssamfunn, selv om ordet inngår i formålsbestemmelsen til loven. Regjeringen vil heller ikke tallfeste hva et lavutslippssamfunn i 2050 betyr i form av nasjonale utslipp. Dette er bevisst og begrunnes i regjeringens forslag, kapittel 8.5 slik: «*vår særegne næringsstruktur og ønske om fortsatt samarbeid med EU om klimapolitikken for eksempel gjennom deltakelse i EUs kvotesystem en viktig grunn til at Norge ikke bør frasi seg muligheten til en fleksibel utøvelse av klimapolitikken. Å beholde en slik mulighet kan betraktes som en forsikring mot et utfall som vi i dag ikke har kontroll over, men som potensielt har høye kostnader. Dette taler for at man, på samme måte som i Danmark, lovfester målet om å bli et lavutslippssamfunn, men uten å tallfeste det.»*

WWF vil advare mot å bruke begrepet lavutslipp uten å definere det nærmere, men har forståelse for at det er krevende å sette et måltall. Et utydelig mål for 2050 vil skape usikkerhet om viljen til å omstille Norge til et lavutslippssamfunn, og vil kunne virke demobiliserende heller enn mobiliserende for handling. Ny § 2 bokstav a gir derfor en definisjon som er gir en tydelige retning, men er dynamisk og adresserer de reelle klimautfordringene verden står overfor.

Ny § 2 bokstav b definerer lavutslippssamfunnet ut fra en global rettferdighetsbetraktning, og ut fra hva størrelsen på de globale utslippene må være for å holde den globale gjennomsnittstemperaturen klart under to grader med sikte på 1,5 grader. En lik fordeling globalt vil tilsi at alle mennesker får tildelt en lik mengde klimautslipp basert på hva som er tilgjengelig av klimagasser for å unngå å overstige denne temperaturgrensen. For Norge vil det bety at vår klimautslippsmål i 2050 vil defineres utfra hvor store utslipp verden kan slippe ut i 2050 delt på antall mennesker globalt og ganget opp med antall norske borgere. En slik definisjon er dynamisk og gir forsterkede insentiver til økt internasjonalt samarbeid.

WWF foreslår at ny § 2 bokstav a skal lyde:

a) *lavutslippssamfunn: Et samfunn der Norges samlede utslipp per innbygger ikke er høyere enn det som kreves per innbygger globalt for å oppnå målene i § 1 bokstav a).*

Nærmere om ny § 2 bokstav b definisjon av klimanøytralitet:

WWF foreslår at klimanøytralitet defineres i klimaloven. I ny §2 bokstav b defineres klimanøytralitet som en situasjon der de fysiske utslippene for et land ikke er null, men at gjenværende nasjonale utslipp kompenseres for ved å kjøpe utslippsreduksjoner i andre deler av verden som motsvarer egne gjenværende utslipp.

WWF foreslår at ny § 2 bokstav b skal lyde:

b) *klimanøytralitet: En situasjon hvor gjenværende fysiske utslipp av klimagasser i et land, blir kompensert gjennom det som fanges opp eller fjernes gjennom godkjente fleksible mekanismer under FNs Klimakonvensjon.*

Nærmere om § 2 bokstav c definisjon av karbonbudsjett:

WWF foreslår at karbonbudsjett defineres i klimaloven. I ny § 2 bokstav c defineres karbonbudsjettene som størrelsen angitt i tonn CO₂-ekvivalenter som totalt kan slippes ut nasjonalt i en valgt karbonbudsjettperiode, for landet og per sektor. Nivået på utslippsmengden må ligge på nivå med en utslippsbane som peker mot de langsiktige nasjonale klimamålene. For å gi tilstrekkelig langsiktige styringssignaler må karbonbudsjettene vedtas i Stortinget god tid i forveien. WWF anbefaler at Stortinget vedtar fireårige karbonbudsjetter for flere perioder frem i tid når klimaloven trer i kraft, og at hvert nytt storting deretter vedtar et nytt fireårig karbonbudsjett mot slutten av hver periode som så gjelder 12 år frem i tid.

WWF foreslår at ny § 2 bokstav c skal lyde:

c) *karbonbudsjett: Budsjett som beskriver hvor store de samlede fremtidige klimautslippene kan være for landet som helhet og sektorvis. Karbonbudsjettene skal legge opp til periodiserte utslippsreduksjoner som sikrer en utslippsbane som vil oppfylle lovens klimamål.*

Nærmere om § 2 bokstav d definisjon av klimahandlingsplan:

WWF foreslår at karbonbudsjett defineres i klimaloven. I ny § 2 bokstav d som en beskrivelse av regjeringens samlede politikk med klimakonsekvenser i en karbonbudsjettperiode med tilhørende virkemidler og tiltak for å nå målene i alle sektorer for perioden. Denne handlingsplanen bør sammen, med karbonbudsjettet, legges fram for stortinget i form av en melding, slik nasjonal transportplan blir framlagt av samferdselssektoren.

Klimahandlingsplanen skal vise hvilke klimatiltak som skal settes i verk i neste stortingsperiode for å holde de samlede klimautslippene innenfor rammene av det vedtatte karbonbudsjettet. Handlingsplanen skal også fordele ansvaret for måloppnåelse knyttet til tiltakene som skal til for å nå det gjeldende karbonbudsjettet.

Ved å bryte karbonbudsjettet ned på sektornivå, blir ansvaret for måloppnåelse fordelt mellom ulike departementer, slik at målene legges til grunn for departementenes planer. Dette vil bidra til at klimatiltak prioriteres gjennom hele perioden og i alle relevante sektorer. WWF-Norge anbefaler at karbonbudsjett og klimahandlingsplan samles i en stortingsmelding om klima som legges fram hvert fjerde år, helst i forkant av en ny stortingsperiode.

WWF foreslår at ny § 2 bokstav d skal lyde:

d) *klimahandlingsplan: en beskrivelse av regjeringens samlede politikk med klimakonsekvenser i en karbonbudsjettperiode med tilhørende virkemidler og tiltak for å nå målene i alle sektorer for perioden.*

Kapittel II. Alminnelige bestemmelser om klima

Lovkapittel II omhandler målbestemmelsene samt prinsipper for offentlig beslutningstaking

Nærmere om § 2 og ny § 3 Klimamål for 2030 (reduksjon av utslipp)

Regjeringens forslag til målbestemmelse i klimaloven er langt å vei dagens vedtatte politikk, og baseres på et tett samarbeid med EU for måloppnåelse. Dagens klimamål er ikke tilstrekkelig til å møte klimautfordringene. Summen av de nasjonale målene som er innmeldt fra alle land til FNs klimakonvensjon vil føre til en oppvarming nærmere 3,1 grader. Derfor må alle land må gjøre mer. Dette er grunnlaget for at WWF foreslår et strammere mål for 2030, enn det Stortinget har vedtatt som klimamål.

WWF anbefaler at Norge får et nasjonalt mål om 40% reduksjon av utslipp på norsk territorium. På en slik måte kan vi allerede nå forberede oss på et grønt skifte, og gi næringslivet den forutsigbarheten og de langsiktige styringssignalene de etterspør.

WWF-Norge foreslår to alternativer til mål for 2030, der utslippene helt eller delvis tas nasjonalt. Vi anbefaler å vedta alternativ 1, som vil gi et tydelig nasjonalt utslippsmål for 2030 for alle sektorer. WWF vil presisere at de øvrige deler av forslaget til lovttekst, ikke er avhengige av støtte til vårt forslag til målbestemmelse, men at målbestemmelsen langt på vei avgjør hvor ambisiøs klimapolitikk man ønsker å føre.

WWF foreslår at ny § 3 skal lyde:

Alt. 1:

Målet er at Norge skal ha minst 40 prosent nasjonal utslippsreduksjon i 2030 sammenlignet med norske utslipp i 1990.

Alt. 2:

Målet er at Norge skal ha minst 40 prosent utslippsreduksjon i 2030 sammenlignet med norske utslipp i 1990. Deltakelse i EUs klimavotesystem kan bidra til å nå målet

Nærmere om ny § 4 Klimamål fra 2030 (klimanøytralitet)

Regjeringen har i sitt forslag til klimalov ikke valgt å lovfeste stortingets vedtatte mål om klimanøytralitet. Stortinget har bekreftet at Paris-avtalen oppfyller betingelsen fra klimaforliket i 2004 for å fremskynde et klimanøytralitetsmålet fra 2050 til 2030. Målet om klimanøytralitet bør derfor bli en del av klimaloven.

Målet om at Norge skal være klimanøytralt innebærer at alle reelle utslipp fra norske områder må kompenseres for. Det er viktig at denne kompensasjonen følger standarder som garanterer reelle og permanente utslippsreduksjoner og miljømessig integritet, og fleksible mekanismer som blir brukt må derfor godkjennes under FNs Klimakonvensjon. Ny § 4 er ikke til hinder for at Norge kan bli klimanøytralt langt tidligere enn i 2030, og er heller ikke til hinder for at Norge finansierer klimatiltak i utlandet som tilsvarer mange ganger Norges totale utslipp av klimagasser, av hensyn til historisk ansvar og rettferdig byrdefordeling. Ny § 4 er å forstå som et minimumsmål.

I tillegg til å kreve klimatiltak utenfor Norges grenser vil også målet om klimanøytralitet skape et insentiv for utslippsreducerende tiltak innenlands ut over målet som er fastsatt i § 3, ettersom alle gjenværende utslipp medfører en økonomisk kostnad for staten.

WWF foreslår at ny § 4 skal lyde:

§ 4 Klimamål fra 2030 (klimanøytralitet)

Målet er at Norge skal være klimanøytralt senest fra 2030.

Nærmere om § 3, ny § 5: Klimamål for 2050

Forutsatt at klimaloven får en ny § 2 med definisjoner som definerer hva et lavutslippssamfunn er, så støtter WWF hovedtrekkene i regjeringens forslag til klimamål for 2050 (se forslag til ny § 2 bokstav a). I ny § 5 presiseres det at målet kan nås *innen* 2050. Klimaloven bør ikke være til hinder for at Norge blir et lavutslippssamfunn tidligere enn i 2050. I budsjettavtalen mellom regjeringpartiene, KrF og Venstre ligger det inne et anmodningsvedtak der Stortinget ber regjeringen legge fram en klimalov som inneholder en klimahandlingsplan og karbonbudsjetter. I anmodningsvedtaket heter det:

---

⁴ Fra Klimaforliket 07, Innst. S. nr 145 (2007-2008): «Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til at Norge, som det eneste landet i verden, har erklært et forpliktende mål om karbonnøytralitet, slik at Norge skal sørge for globale utslippsreduksjoner som motsvarer våre utslipp av klimagasser senest i 2050. Flertallet er enig om at som en del av en global og ambisiøs klimaavtale der også andre industriland tar på seg store forpliktelser, skal Norge ha et forpliktende mål om karbonnøytralitet senest i 2030. Det innebærer at Norge skal sørge for utslippsreduksjoner tilsvarende norske utslipp i 2030.»

«Stortinget ber regjeringen legge frem en klimalov der det skal settes et mål for lavutslippssamfunnet i 2050 om at klimagassutslippene i Norge skal reduseres i størrelsesorden 80 - 95 % fra 1990-nivå. Ved vurdering av måloppnåelse skal det tas hensyn til effekten av norsk deltakelse i det europeiske klimakvotesystemet for virksomheter.»

WWF vil advare mot å lovfeste et tallfestet mål for lavutslippssamfunnet som samtidig åpner for full fleksibilitet i forhold til anvendelse av det europeiske kvotesystemet for måloppnåelse. Kjernen i målet om lavutslippssamfunnet må være omstilling av Norge til et lavutslippssamfunn.

Det er også viktig å ha klart for seg at hvor mye det er mulig å slippe ut for å unngå farlige klimaendringer og stanse oppvarmingen på 1,5 – 2 grader C ikke er et fastsatt tall. Hvis utslippstrendene ikke snur, og det går langsomt med å iverksette utslippsreducerende tiltak, vil det samlede nivået som utslippene må være nede på i 2050 være betydelig lavere enn om utslippsreduksjonene skjer raskt. WWFs forslag til definisjon av lavutslippssamfunnet i § 2 a fanger denne dynamiske effekten og er robust for endringer.

WWF foreslår at ny § 5 skal lyde:

§ 5 Klimamål for 2050

Målet er at Norge skal bli et lavutslippssamfunn innen 2050.

Nærmere om forslag til ny § 6 *Prinsipper for offentlig beslutningstaking*

Regjeringens forslag til klimalov mangler bestemmelser om prinsipper for offentlig beslutningstaking som tilsvarer bestemmelsene i §§ 7-12 i lovkapittel II i naturmangfoldloven. I naturmangfoldloven sikrer disse bestemmelsene at sentrale miljøprinsipper og kunnskap om naturmangfold vurderes, vektlegges og synliggjøres hver gang det fattes en beslutning som på en eller annen måte vedrører naturmangfoldet.

Naturmangfoldloven er et tiltak som bidrar til oppfyllelse av Grunnlovens § 112, og lovkapittel II, §§ 7-12 er et viktig ledd i operasjonaliseringen av annet ledd i § 112, som sier at: «*Borgerne har rett til kunnskap om naturmiljøets tilstand og om virkningene av planlagte og iverksatte inngrep i naturen, slik at de kan ivareta den rett de har etter foregående ledd.*» Naturmangfoldlovens § 8 (*kunnskapsgrunnlaget*) fanger likevel ikke de indirekte virkningene på natur som følger av klimaendringer. En ny § 6 om kunnskapen om klimavirkninger vil derfor bidra til en oppfyllelse av Grunnlovens § 112 som i større grad klarer å møte den økende trusselen klimaendringene utgjør på naturmangfoldet.

WWF foreslår at det inkluderes en ny § 6 i klimaloven som speiler kunnskaps- og begrunnelseskravet i naturmangfoldlovens §§ 7 og 8. Forslaget til ny § 6 innebærer at all utøving av myndighet som direkte eller indirekte kan ha en klimavirkning skal, vurderes, vektlegges og synliggjøres ved beslutningen.

Første ledd i ny § 6 om kunnskap om klimavirkninger tilsvarer § 8 (kunnskapsgrunnlaget) i naturmangfoldloven. Bestemmelsen stiller krav til myndighetenes kunnskapsgrunnlag, og slår fast at klimapolitikken skal være kunnskapsbasert. For beslutninger i enkeltsaker hvor utslippsøkningen skjer direkte, for eksempel ved tillatelse til økte utslipp fra et forbrenningsanlegg, vil kunnskapen om utslippsøkningen være lett å kvantifisere. Kunnskap om klimavirkningen av for eksempel infrastrukturtiltak vil måtte kreve beregninger av direkte og indirekte utslippsøkninger, herunder endringer i arealbruk med stor klimavirkning, som nedbygging av myr. Kunnskap om indirekte klimavirkninger av en beslutning er av stor betydning for muligheten til å bedrive kunnskapsbasert klimapolitikk.

Annet ledd i ny § 6 speiler § 7 i naturmangfoldloven. Ny § 6 gjelder ved beslutninger som offentlige instanser foretar i kraft av å være myndighet. Kravet gjelder også der private aktører utøver myndighet på vegne av det offentlige. Offentlig myndighetsutøving er først og fremst vedtak av forskrifter eller enkeltvedtak, men omfatter også beslutninger som ikke er å anse som vedtak etter forvaltningsloven. Bestemmelsen omfatter imidlertid ikke avgjørelser om ikke å fatte vedtak eller beslutninger.

Myndighetsutøving som ikke er å treffe vedtak etter forvaltningsloven omfattes også. Tildeling av tilskudd og innkjøp vil falle inn under begrepet offentlig myndighetsutøving, men dette er likevel sagt uttrykkelig, fordi både tildeling av tilskudd og innkjøp kan ha stor betydning for mulighetene til å redusere utslipp av klimagasser.

Ordlyden i § 6 omfatter myndighetsutøving både etter klimaloven og etter andre lover som direkte eller indirekte kan ha virkninger på klimautslippene. For å bidra til at det samlede arbeidet for å få ned klimagasser er kunnskapsbasert, og at tolkningen av § 6 første ledd blir mest mulig ensartet, er begrunnelsesplikten særskilt viktig.

WWF foreslår at ny § 6 skal lyde:

§ 6 Prinsipper for offentlig beslutningstaking

Offentlige beslutninger som medfører utslipp av klimagasser, eller på annen måte direkte eller indirekte medfører en økt klimabelastning, skal så langt det er rimelig bygge på kunnskap om klimavirkningen av beslutningen. Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på klimaet.

Ved utøving av offentlig myndighet, herunder når et forvaltningsorgan tildeler tilskudd og foretar innkjøp, skal klimavirkningen vurderes og tillegges vekt. Vurderingen og vektleggingen skal fremgå av beslutningen.

Lovkapittel III. Styrings- og rapporteringsmekanismer

Lovkapittel III inneholder styrings- og rapporteringsmekanismene i klimaloven.

Nærmere om § 4 og ny § 7

I regjeringens forslag til § 4 i klimaloven beskriver det regjeringen omtaler som styrings- og rapporteringsmekanismer. WWFs forslag til ny § 7 *Klimarapporter* tilsvarer i hovedtrekk regjeringens forslag til § 4.

WWFs forslag til ny § 7 bokstav a tilsvarer første del av regjeringens forslag til § 4 første strekpunkt. Utover det som er foreslått har vi lagt til at regjeringen også skal rapportere på utviklingen i internasjonale klimagassutslipp. Gitt definisjonen av lavutslippssamfunnet i ny § 2 bokstav a, er utviklingen av klimautslippene internasjonalt av betydning for hvor stramt målet jf. § 5 vil måtte bli.

WWFs forslag til ny § 7 bokstav b tilsvarer siste del av regjeringens forslag til § 4 første strekpunkt.

WWFs forslag til ny § 7 bokstav c tilsvarer regjeringens forslag til § 4 tredje strekpunkt, men med visse endringer. Regjeringen vil ikke at utslippsbanene for kvotepliktig sektor skal synliggjøres i oversikten til Stortinget. WWF ser ingen grunn til at ikke også kvotepliktig sektors utslippsbaner skal synliggjøres. At hovedvirkemiddelet i kvotepliktig sektor er kvotesystemet er ikke en årsak til ikke å vise den faktiske utslippsutviklingen. Dette er særlig viktig med tanke på målet om at Norge skal bli et lavutslippssamfunn, jf. ny § 5. Gitt målene i loven er det naturlig at utslippsbanene vises fram til 2050.

WWFs forslag til ny § 7 bokstav d tilsvarer regjeringens forslag til § 4 annet strekpunkt.

WWF foreslår at ny § 7 skal lyde:

§ 7 Klimarapporter

Regjeringen skal hvert år legge fram for Stortinget

- a) en oversikt over utviklingen i nasjonale og internasjonale klimagassutslipp, utslippsframskrivninger og
- b) en redegjørelse for gjennomføring av klimamål fastsatt i denne lov,
- c) en oversikt som synliggjør sektorvise utslippsbaner og hvilke tiltak som vil være nødvendig for å realisere disse,
- d) en rapportering på hvordan Norge forberedes på og tilpasses unngåelige klimaendringer.

Nærmere om § 8 Klimahandlingsplan

Det finnes ingen bestemmelse om klimahandlingsplan eller karbonbudsjett i regjeringens forslag til klimalov. I budsjettavtalen mellom regjeringspartiene, KrF og Venstre ligger det inne et anmodningsvedtak der Stortinget ber regjeringen legge fram en klimalov som inneholder en klimahandlingsplan (femårsmekanismer) og karbonbudsjetter. I anmodningsvedtaket heter det:

«Det skal lovfestes en femårsmekanisme som i Parisavtalen, som innebærer at regjeringen, for å fremme omstillingen til et lavutslippssamfunn, skal legge fram for Stortinget fornyede klimamål som delmål fram til 2050. Fra 2020 og med fem års intervaller, skal regjeringen gjøre opp status og legge fram nytt klimamål fortrinnsvis ti år fram i tid. Klimamål skal legge til grunn beste oppdaterte vitenskapelige kunnskap på fastsettelsestidspunktet, være tallfestede, målbare, rapporterbare og verifiserbare, innebære en progresjon fra forrige mål, og fremme gradvis omstilling fram mot 2050. Klimamål skal fastsettes konsistent med Norges bidrag under FNs Klimakonvensjon og eventuell felles gjennomføring med EU. Det skal også lovfestes at regjeringen i forbindelse med den årlige rapporteringen til Stortinget legger fram en rapport som viser status for Norges karbonbudsjett, også innenfor et eventuelt klimasamarbeid med EU om felles oppfyllelse av klimamål.»

WWF mener det er positivt at regjeringen nå vil inkludere klimahandlingsplaner og karbonbudsjetter i klimaloven. Klimahandlingsplaner og karbonbudsjetter slik de framkommer i vårt forslag til ny § 8 er de sentrale styringsverktøyene i klimaloven.

De nasjonale lavutslippsmålet for 2050 jf. § 5 vil være grunnlaget for en utslippsbane som viser hvordan nasjonale klimagassutslipp gradvis må reduseres hvert år fra dagens utslippsnivå for å nå utslippsmålet i 2050 som gjør Norge til et lavutslippssamfunn. § 8 innebærer at med utgangspunkt i klimamålene for 2030 og 2050 jf. §§ 3 – 5, vedtar karbonbudsjetter som delmål for de neste 10 årene, og utarbeider en handlingsplan med bindende sektorvise mål og konkrete tiltak for neste femårsperiode.

Klimahandlingsplanen forelegges Stortinget i form av en stortingsmelding året før et stortingsvalg, og vil gi føringer for klimamål og -politikk de neste 10 årene. En slik struktur ligner på Nasjonal Transportplan (NTP), som er det viktigste planleggingsverktøyet i samferdselssektoren. Det ligner også systemet med helhetlige og økosystembaserte forvaltningsplaner for havområdene. Sistnevnte skal også presenteres som stortingsmeldinger, og planene skal oppdateres hvert fjerde år og revideres hvert 12 år.

Mer om ny § 8 bokstav a klimahandlingsplan

§ 8 bokstav a innebærer at det skal utarbeides en fireårig handlingsplan som viser hvilke tiltak den kommende regjeringen skal sette i verk i neste stortingsperiode for å holde de samlede utslippene innenfor rammene av det vedtatte karbonbudsjettet.

Handlingsplanen skal beskrive regjeringens samlede klimapolitikk i perioden, og skal derfor berøre viktige virkemidler og tiltak for de ulike sektorene. Handlingsplan skal fordele ansvaret for karbonbudsjettets måloppnåelse på de ulike sektorene, og foreslå tilstrekkelige tiltak og virkemidler som er nødvendige for å nå klimamålet for perioden, slik at målene legges til grunn for departementenes planer. Handlingsplanen skal bygge på det uavhengige faggrunnlaget

presentert av Miljødirektoratet, revisjonsrapporten fra Riksrevisjonen og råd innhentet fra Klimarådet jf. §§ 11 – 13.

Mer om ny § 8 bokstav b karbonbudsjetter

For å gi tilstrekkelig langsiktige styringssignaler må karbonbudsjettene vedtas i Stortinget god tid i forveien. § 8 bokstav b vil innebære at Stortinget skal vedta femårige karbonbudsjetter for to perioder frem i tid når klimaloven trer i kraft. Hvert nye storting vedtar deretter et nytt femårig karbonbudsjett som så gjelder 10 år frem i tid.

Alle sektorer bør innlemmes i karbonbudsjettene, som skal være et tallfestet mål for hvor store utslipp som tillates nasjonalt i en stortingsperiode.

WWF foreslår at ny § 8 skal lyde:

§ 8 Klimahandlingsplan

Regjeringen skal hvert femte år legge fram for Stortinget

- a) en klimahandlingsplan for kommende femårsperiode, med bindende utslippsmål for hver sektor.
- b) karbonbudsjett for de neste 10 årene.

Nærmere om § 9 Klimavirkningen av statsbudsjettet

Regjeringen har i § 4 fjerde strekpunkt lagt inn forslag om at det i budsjettproposisjonene for neste års statsbudsjett skal foreligge en omtale av hvordan regjeringen har tenkt å nå klimamål fastsatt i denne lov, og klimaeffekten av fremlagt budsjett.

WWF støtter en modell som viser klimavirkningen av statsbudsjettet. I WWFs forslag til klimalov er hovedtrekkene i § 4 fjerde strekpunkt ivaretatt i ny § 9.

Prioriteringene i statsbudsjettet vil påvirkes av de vedtatte rammene som karbonbudsjettene gir for klimagassutslipp samt tiltak som er vedtatt i handlingsplanen. Statsbudsjettet må derfor inneholde et klimagassbudsjett som viser hvordan kommende statsbudsjett skal levere på klimamålene for stortingsperioden. I statsbudsjettets utregning over klimautslipp bør det inngå oversikt over tiltak som har konsekvenser for klimautslipp, med finansiering av tiltak i statsbudsjettet og ansvarlig for oppfølging.

I bakgrunnsdokumentet foreslår regjeringen at «*vedtakspunktet bør følges opp med en tekstlig beskrivelse etter beste faglige skjønn av de satsningene i budsjettet som en antar har vesentlig effekt på klimagassutslippene. Der det er formålstjenlig suppleres den tekstlige omtalen med tallanslag av klimaeffekten, både positiv og negativ.*» Dette er ikke tilstrekkelig.

Oslo kommune har i sitt budsjett for 2017 laget et klimabudsjett, der man basert på klimamål for 2020 har identifisert, tallfestet og plassert ansvar for ulike tiltak som skal føre til at klimamålet nås. Dette kan være en god oppskrift som kan overføres til arbeidet med statsbudsjettet. Det er

ikke alle tiltak som vil gi utslippskonsekvenser umiddelbart. Noen tiltak, for eksempel infrastrukturgrep, tar lang tid før det gir utslippsreduksjon. Klimavirkningen av statsbudsjettet bør derfor vises både innenfor karbonbudsjettets tidsramme og i forhold til et langsiktig mål.

Spørsmål og debatt virker oppklarende, skjerpene, engasjerende og bidrar til utvikling. Det er krevende å legge frem mange tall, men det gjør det enklere å forstå helheten og sammen iverksette gode tiltak. Det som legges frem i § 4 fjerde strekpunkt har flere fellesnevner med det første klimabudsjettet Oslo kommune har lagt fram. Regjeringens forslag mangler å synliggjøre ansvarlig statsråd/departement både med konkrete tiltak og utslippsreduksjoner. Og det er også viktig at klimabudsjettet ikke gjemmes bort, men ligger sentralt plassert i et omfattende budsjettdokument. Eksempelvis har Oslo har lagt det i kap 2.

Ny § 9 bokstav b siste komma går lengre enn regjeringens § 4 fjerde strekpunkt. Her har vi valgt å legge til at regjeringen skal rapportere på tiltak både for å få ned nasjonale utslipp, og ved bruk av fleksible mekanismer. Vi mener det er viktig å presisere at bruk av fleksible mekanismer må være godkjente mekanismer i henhold til FNs klimakonvensjon. Det er viktig å synliggjøre omfanget av bruk av fleksible mekanismer i forhold til nasjonale utslippskutt for å kunne vurdere om loven faktisk bidrar til en omstilling av Norge til et lavutslippssamfunn, jf ny § 5.

WWF foreslår at ny § 9 skal lyde

§ 9 Klimavirkningen av statsbudsjettet

Regjeringen skal i proposisjonen for neste års statsbudsjett, legge fram

- a) klimavirkningen av budsjettet,
- b) en omtale av hvordan regjeringen skal nå klimamålene fastsatt i denne lov, herunder tiltak for å få ned utslipp nasjonalt og bruk av fleksible mekanismer under FNs klimakonvensjon.

Nærmere om § 10 Klimavirkningen av kommunale planer og budsjetter

Det finnes ingen bestemmelse som sikrer at klimavirkningen av kommunale planer og budsjetter skal synliggjøres i regjeringens forslag til klimalov.

Kommunene har ansvaret for arealpolitikken jf. plan- og bygningsloven. I kommunenes planarbeid legges langsiktige rammer som har stor betydning for muligheten til å redusere klimagassutslipp og unngå økte ressurser utslipp i framtiden. Det er derfor viktig at klimavirkningene av kommunale planer utredes og synliggjøres. Klimaloven bør sikre kommunene gjør dette.

På samme måte som at klimavirkningene av statsbudsjettet må synliggjøres, er det viktig at klimavirkningene av de kommunale budsjettene også synliggjøres. Norske kommuner er svært forskjellige i størrelse og folketall. Det er viktig likevel viktig at det utarbeides en felles metode for synliggjøring av klimaeffekter av de kommunale budsjettene, og at det lages et godt veiledningsmateriale. Synliggjøring av klimaeffektene i kommunale budsjetter vil være et viktig

grep for å sikre at ikke vedtak med negative klimavirkninger fattes, og styre budsjettene i retning av omstilling til lavutslippssamfunnet.

WWF foreslår at ny § 10 skal lyde:

§ 10 Klimavirkningen av kommunale planer og budsjetter

Kommunene skal beregne og synliggjøre klimavirkningen av kommuneplanen og årsbudsjettet.

Nærmere om § 11 Uavhengig faglig grunnlag

I regjeringens forslag til klimalov mangler en bestemmelse som sier hvem som har ansvaret for å legge fram det faglige grunnlaget for styrings- og rapporteringsmekanismene i § 4, som tilsvarer de nye §§ 7 – 9 i WWFs forslag til klimalov.

WWF mener det er avgjørende at klimapolitikken er kunnskapsbasert, det vil si basert på faktabasert og etterprøvbar vitenskap. Det sikres best gjennom at den er uavhengig, og at den ikke er politisk styrt eller farget. Det gjelder særlig klimarapportene i ny § 7 og det faglige grunnlaget for handlingsplanene i § 8.

For å sikre uavhengighet, god samordning og kunnskapsbasert avklaring av faglige spørsmål foreslår vi å lovfeste at Miljødirektoratet er ansvarlig for å utarbeide det faglige grunnlaget som skal ligge til grunn for tiltakene i §§ 7 og 8. Når det gjelder klimavirkningene av statsbudsjettet vil det følge ansvaret for utarbeidelsen av dette.

Vi foreslår at Miljødirektoratet legger fram faggrunnlaget for handlingsplanen etter § 8, og at denne blir gjenstand for alminnelig høring før regjeringen utarbeider forslag til handlingsplan som legges fram for Stortinget. Når det gjelder utarbeidelsen av det faglige grunnlaget for handlingsplanene etter § 8 har vi sett hen til nasjonal transportplan der fagetatene legger fram sitt forslag til handlingsplan, som danner grunnlaget for den transportplanen regjeringen legger fram for Stortinget. En annen parallell er faggrunnlaget som legges fram av Faglig forum i forbindelse med forvaltningsplanene for havområdene.

Transparens i politikktutforming og ønske om offentlig debatt på klimaområdet er et selvstendig del av formålet, jf. § 1 annet ledd, men forslaget til klimalov mangler likevel en bestemmelse som tydeliggjør hvordan dette skal skje. Forslaget til ny § 10 vil styrke muligheten for gjennomføring av formålet med klimaloven.

WWF foreslår at ny § 11 skal lyde:

§ 11 Uavhengig faglig grunnlag

Miljødirektoratet er ansvarlig for å utarbeide det nødvendige faglige grunnlag som skal ligge til grunn for tiltakene i §§ 7 – 8, samt samordne innspill og avklare faglige spørsmål.

Lovkapittel IV. Oppfølging og kontroll

Lovkapittel IV handler om oppfølging og kontrollmekanismer lagt inn i klimaloven.

Nærmere om § 12 klimarevisjon

Regjeringens forslag til klimalov inneholder ingen mekanismer for uavhengig oppfølging og kontroll med tiltakene som skal gjennomføres i henhold til klimaloven. I Norge er det Riksrevisjonen som fører tilsyn med at regjeringen gjennomfører politikk vedtatt av Stortinget. Det skjer gjennom forvaltningsrevisjoner.

WWF foreslår at Riksrevisjonen i klimaloven gis en fast oppgave med å gjennomføre en klimarevisjon av eksisterende virkemidler i forkant av utarbeidelsen av en ny handlingsplan, jf. § 8. Hovedoppgaven i en slik revisjon vil være å vurdere om eksisterende virkemidler er tilstrekkelige for å nå de vedtatte klimamålene, og å legge fram en revisjonsrapport om dette som vil bli behandlet på ordinær måte i Stortinget. En slik revisjon hvert fjerde år vil sikre en uavhengig og kunnskapsbasert gjennomgang av virkemidlene basert på Stortingets tidligere vedtak.

WWF foreslår at ny § 12 skal lyde:

§ 12 Klimarevisjon

Riksrevisjonen skal i forkant av utarbeidelsen av hver klimahandlingsplan foreta en revisjon og legge fram en rapport som skal vurdere om eksisterende virkemidler er tilstrekkelige for å nå de vedtatte klimamålene.

Nærmere om § 13 Klimaråd

I regjeringens forslag til klimalov inneholder ikke noe forslag om opprettelse av et Klimaråd. WWF ønsker et klimaråd som oppnevnes av Kongen i statsråd for en nærmere bestemt periode. Det vil være ønskelig at medlemmene i klimarådet sitter i rådet i perioder på 8 – 12 år for å sikre kontinuitet og langsiktighet. Hovedhensikten med Klimarådet er å opprette et uavhengig organ som kan rådgi regjeringen, og bidra til et godt opplyst offentlig ordskifte om klima.

Det skal utarbeides et mandat for Klimarådet som i likhet med sammensetningen for rådet skal fastsettes i forskrift. Klimarådet vil bli forelagt rapportene etter ny § 7 og faggrunnlaget som skal utarbeides av Miljødirektoratet jf. § 11 til handlingsplanene etter ny § 8. Rådet skal uttale seg om rapportene, og alle uttalelsene fra Klimarådet skal være offentlige.

Klimarådet bør bestå av folk med omfattende kunnskap om de forskjellige områdene innenfor klimaområdet, og til sammen representere bredde i relevante fagprofesjoner.

Ny § 13 vil i likhet med ny § 10 styrke muligheten for gjennomføring av formålet med klimaloven, jf. § 1 annet ledd.

WWF foreslår at ny § 13 skal lyde:

§ 13 Klimaråd

Kongen i statsråd oppnevner et klimaråd som skal rådggi regjeringen i klimaspørsmål. Klimarådet skal forelegges til uttalelse utkast til klimarapporter etter § 7 og klimahandlingsplaner etter § 8. Uttalelser fra klimarådet skal være offentlige. Miljødirektoratet er sekretær for klimarådet.

Mandat for og sammensetning av klimarådet fastsettes i forskrift.

Lovkapittel V. Avsluttende bestemmelser

WWF-Norge har ikke kommentar til § 5 i regjeringens forslag til klimalov, og bestemmelsen er inntatt i ny § 14 i vårt forslag til klimalov.

Vedlegg I:

WWFs forslag til en klimalov:

Lov om klimamål (klimaloven)

Kapittel I. Formål, virkeområde mv.

§ 1 Formål og virkeområde

Loven skal fremme gjennomføring av Norges klimamål som ledd i omstilling til et lavutslippssamfunn i Norge i 2050.

Loven skal bidra til at staten oppfyller sine internasjonale klimaforpliktelser og herunder,

- a) bidrar til at økningen i den globale gjennomsnittstemperaturen holdes klart under 2 grader celsius, og at det arbeides for å begrense den til 1,5 grader,
- b) gjennomfører og rapporterer trinnvise reduksjoner i nasjonale utslipp i samsvar med Norges forpliktelser under FNs klimakonvensjon.

Loven skal også fremme åpenhet og offentlig debatt om status, retning og framdrift i dette arbeidet.

Loven omfatter de klimagasser og kilder til utslipp og opptak som omfattes av FNs Klimakonvensjon.

§ 2 Definisjoner

I denne lov forstås med

- a) lavutslippssamfunn: Et samfunn der Norges samlede utslipp per innbygger ikke er høyere enn det som kreves per innbygger globalt for å oppnå målene i § 1 bokstav a).
- b) klimanøytralitet: En situasjon hvor gjenværende fysiske utslipp av klimagasser i et land, blir kompensert gjennom det som fanges opp eller fjernes gjennom godkjente fleksible mekanismer under FNs Klimakonvensjon.
- c) karbonbudsjett: Budsjett som beskriver hvor store de samlede fremtidige klimautslippene kan være for landet som helhet og sektorvis. Karbonbudsjettene skal legge opp til periodiserte utslippsreduksjoner som sikrer en utslippsbane som vil oppfylle lovens klimamål.
- d) klimahandlingsplan: en beskrivelse av regjeringens samlede politikk med klimakonsekvenser i en karbonbudsjettperiode med tilhørende virkemidler og tiltak for å nå målene i alle sektorer for perioden.

Kapittel II. Alminnelige bestemmelser om klima

§ 3 Klimamål for 2030 (reduksjon av utslipp)

Alternativ 1:

Målet er at Norge skal ha minst 40 prosent nasjonal utslippsreduksjon i 2030 sammenlignet med norske utslipp i 1990.

Alternativ 2:

Målet er at Norge skal ha minst 40 prosent utslippsreduksjon i 2030 sammenlignet med norske utslipp i 1990. Deltakelse i EUs klimavotesystem kan bidra til å nå målet.

§ 4 Klimamål fra 2030 (klimanøytralitet)

Målet er at Norge skal være klimanøytralt senest fra 2030.

§ 5 Klimamål for 2050

Målet er at Norge skal bli et lavutslippssamfunn innen 2050.

§ 6 Prinsipper for offentlig beslutningstaking

Offentlige beslutninger som medfører utslipp av klimagasser, eller på annen måte direkte eller indirekte medfører en økt klimabelastning, skal så langt det er rimelig bygge på kunnskap om klimavirkningen av beslutningen. Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på klimaet.

Ved utøving av offentlig myndighet, herunder når et forvaltningsorgan tildeler tilskudd og foretar innkjøp, skal klimavirkningen vurderes og tillegges vekt. Vurderingen og vektleggingen skal fremgå av beslutningen.

Lovkapittel III. Styrings- og rapporteringsmekanismer

§ 7 Klimarapporter

Regjeringen skal hvert år legge fram for Stortinget

- a) en oversikt over utviklingen i nasjonale og internasjonale klimagassutslipp, utslippsframskrivninger og
- b) en redegjørelse for gjennomføring av klimamål fastsatt i denne lov,
- c) en oversikt som synliggjør sektorvise utslippsbaner og hvilke tiltak som vil være nødvendig for å realisere disse,
- d) en rapportering på hvordan Norge forberedes på og tilpasses unngåelige klimaendringer.

§ 8 Klimahandlingsplan

Regjeringen skal hvert femte år legge fram for Stortinget

- a) en klimahandlingsplan for kommende femårsperiode, med bindende utslippsmål for hver sektor.
- b) karbonbudsjett for de neste 10 årene.

§ 9 Klimavirkningen av statsbudsjettet

Regjeringen skal i proposisjonen for neste års statsbudsjett, legge fram

- a) klimavirkningen av budsjettet,
- b) en omtale av hvordan regjeringen skal nå klimamålene fastsatt i denne lov, herunder tiltak for å få ned utslipp nasjonalt og bruk av fleksible mekanismer under FNs klimakonvensjon.

§ 10 Klimavirkningen av kommunale planer og budsjetter

Kommunene skal beregne og synliggjøre klimavirkningen av kommuneplanen og årsbudsjettet.

§ 11 Uavhengig faglig grunnlag

Miljødirektoratet er ansvarlig for å utarbeide det nødvendige faglige grunnlag som skal ligge til grunn for tiltakene nevnt i §§ 7 og 8, samt samordne innspill og avklare faglige spørsmål.

Lovkapittel IV. Oppfølging og kontroll

§ 12 Klimarevisjon

Riksrevisjonen skal i forkant av utarbeidelsen av hver klimahandlingsplan foreta en revisjon og legge fram en rapport som skal vurdere om eksisterende virkemidler er tilstrekkelige for å nå de vedtatte klimamålene.

§ 13 Klimaråd

Kongen i statsråd oppnevner et klimaråd som skal rådgje regjeringen i klimaspørsmål. Klimarådet skal forelegges til uttalelse utkast til klimareporter etter § 7 og klimahandlingsplaner etter § 8. Uttalelser fra klimarådet skal være offentlige. Miljødirektoratet er sekretær for klimarådet.

Mandat for og sammensetning av klimarådet fastsettes i forskrift.

Lovkapittel V. Avsluttende bestemmelser

§ 14 Ikrafttreden

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer

Vennlig hilsen
for WWF-Norge

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Nina Jensen', written in a cursive style.

Nina Jensen
generalsekretær
njensen@wwf.no

Ragnhild Elisabeth Waagaard
seniorrådgiver, klima og energi
rwaagaard@wwf.no